Grunnlagsdokument for

NORNESK

Norsk nettverk for systematiske kunnskapsoppsummeringer

Emma Charlott Andersson Nordbø[1], Rigmor C. Berg[2,3], Thomas Westergren[4], Elaine Munthe[5], Gro Jamtvedt[6], Kristen Ulstein[7], Hans Lund[8]

//På vegne av NORNESK

[1] Institutt for folkehelsevitenskap, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet.

[2] Institutt for samfunnsmedisin, Universitetet i Tromsø.

[3] Område for helsetjenester, Folkehelseinstituttet.

[4] Institutt for helse- og sykepleievitenskap, Universitetet i Agder.

[5] Kunnskapssenter for utdanning, Universitetet i Stavanger.

[6] Fakultet for helsevitenskap, OsloMet – storbyuniversitetet.

[7] Norges forskningsråd

[8] Institutt for helse og funksjon, Høgskulen på Vestlandet.

Innledning

Systematiske kunnskapsoppsummeringer anvender formaliserte, transparente og eksplisitte vitenskapelige metoder for å identifisere og oppsummere funn fra studier for å avklare hva som finnes av eksisterende forskning i relasjon til et bestemt spørsmål. Slike oppsummeringer presenterer dermed det samlede kunnskapsgrunnlaget for et gitt praksis- eller forskningsrettet spørsmål. Fordi systematiske kunnskapsoppsummeringer anvender vitenskapelige metoder for å oppsummere eksisterende forskning er disse oppsummeringene avgjørende for å kunne sikre kunnskapsbaserte beslutningsprosesser på både individ- og samfunnsnivå (Gough et al. 2020). I tillegg er systematisk oppsummering av forskning viktig for å opprettholde og styrke forskningens legitimitet, og for å sikre at ny forskning bygger videre på eller utfordrer etablert kunnskap.

Norsk nettverk for systematiske kunnskapsoppsummeringer, heretter kalt NORNESK, er et tverrsektorielt nettverk som jobber for å øke etterspørsel, produksjon og bruk av systematiske kunnskapsoppsummeringer innen alle fagområder og vitenskapelige disipliner. Dette for å sikre at både tjenester, forskning og utdanning, samt politiske beslutninger i samtlige sektorer er velinformerte og basert på den beste tilgjengelige forskningsbaserte kunnskapen. Dette grunnlagsdokumentet har til hensikt å beskrive formålet med nettverket, og presentere de ulike prinsippene som ligger til grunn for NORNESK sitt arbeid.

Dokumentet består av tre deler. I bakgrunnen gis en utfyllende introduksjon til systematiske kunnskapsoppsummeringer og NORNESK, inkludert en kort oversikt over nåværende medlemmer og mulige fremtidige nettverksdeltakere. Videre gis en beskrivelse av NORNESK sine perspektiver, etterfulgt av en overordnet forankring av nettverkets formål. Bakgrunnsdelen avsluttes med en kort diskusjon av kritikk som rettes mot systematiske kunnskapsoppsummeringer, slik at prinsippene som ligger til grunn for NORNESK sitt arbeid kan ses i lys av dette. Deretter følger en hoveddel hvor nettverkets fundament for videre arbeid gjengis i form av åtte eksplisitte prinsipper. Avslutningsvis gir grunnlagsdokumentet en kort beskrivelse av NORNESK sine sentrale mål og hovedprioriteringer, samt nettverkets visjon for systematiske kunnskapsoppsummeringers rolle i det norske samfunnet.

Bakgrunn

Om nettverket

Stilt overfor de komplekse samfunnsutfordringene som ulike samfunnsaktører skal bidra til å løse blir kunnskapsbaserte tilnærminger, tverrfaglighet og tverrsektorielt samarbeid stadig mer etterspurt nasjonalt. Høsten 2018 ble det derfor tatt initiativ til å samle en rekke fagmiljøer og samfunnsaktører som på ulike måter arbeider med systematiske kunnskapsoppsummeringer i Norge. En møteinvitasjon ble sendt til rektorer og dekaner ved samtlige offentlige og private norske høyskoler og universiteter. Dette resulterte i at NORNESK ble opprettet under et innledende møte ved Høgskulen på Vestlandet, campus Bergen, i februar 2019. Intensjonen bak opprettelsen av et slikt nettverk var å fremme utarbeidelse og anvendelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer innen alle fagområder og vitenskapelige disipliner, som vist på

nettverkets hjemmeside (www.nornesk.no). NORNESK ble lansert på OsloMet den 10. oktober 2019, og nærmere 100 deltakere var til stede på lanseringsseminaret. Det formelle stiftelsesmøtet var 7.mars 2022.

I dag består nettverket av medlemmer fra forskjellige fagdisipliner innen universitets- og høgskolesektoren, instituttsektoren, helsesektoren, kompetansesentre, Forskningsrådet, Norad, private selskap og organisasjoner, samt fra enkelte av direktoratene og departementene. Nettverket er åpent både for aktører innen organisasjons- og næringsliv og offentlige organisasjoner.

Det er mange som på ulike måter arbeider med systematiske kunnskapsoppsummeringer gjennom sitt daglige virke innen mange fagfelt og fagdisipliner i Norge. Både metodiske tilnærminger og utfordringer knyttet til utarbeidelse og anvendelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer er ofte nyttig og nødvendig å behandle på tvers av fagdisipliner. Et nettverk kan skape unike muligheter for delt læring, felles arbeid, tverrfaglig forankring, utvikling og innovasjon. Gjennom å være et tverrfaglig og tverrsektorielt nettverk tar samtidig NORNESK initiativ til faglig mangfold og felleskap. Et nasjonalt nettverk kan gjøre en forskjell gjennom økt påvirkningskraft. Dette kan for eksempel innebære samarbeid om, deling og gjenbruk av standarder og metoder, undervisningsinfrastruktur og undervisningsressurser, samt finansiering og støtte til systematiske kunnskapsoppsummeringer.

NORNESK ønsker å være et nasjonalt knutepunkt, og derigjennom skape en plattform der medlemmer kan dele erfaringer, ressurser og innovative idéer på tvers av fagfelt og disipliner. Samtidig skal nettverket arbeide målrettet for å fremme både utarbeidelse og anvendelse av systematiske kunnskapskapsoppsummeringer for å sikre kunnskapsbaserte tilnærminger og beslutninger innen alle områder av menneskelig virksomhet, både i offentlig og privat sektor. En viktig forutsetning for å få til dette er at nettverkets arbeid har noen klare rammer som også bygger på en felles forståelse.

Dette grunnlagsdokumentet skal fungere som et rammeverk for NORNESK sitt videre arbeid, samtidig som det skal fremme betydningen av systematiske kunnskapsoppsummeringer i det norske samfunnet. For å koordinere dette arbeidet har NORNESK besluttet å benytte en foreløpig styringsstruktur bestående av en sentral styringsgruppe og følgende tre underutvalg: (1) beslutningspåvirkning og finansiering av systematiske kunnskapsoppsummeringer, (2) metode- og teknologiutvikling og (3) kompetanse- og kapasitetsbygging. Hvert underutvalg vil ha sitt spesifikke fokusområde som involverer ulike aktiviteter. Formål og fokus for samtlige av de tre underutvalgene beskrives kort i neste avsnitt.

Underutvalget for *beslutningspåvirkning og finansiering av systematiske kunnskapsoppsummeringer* skal arbeide for at systematiske kunnskapsoppsummeringer etterspørres og tas i bruk i større grad som en del av beslutningsgrunnlaget i politikk, forvaltning, forskning og yrkesutøvelse. Målet er at slike oppsummeringer skal inngå som en selvsagt del av grunnlaget for all ny forskning, offentlige utredninger, politikkutvikling i departementer, faglige råd fra etater og veiledere til bruk i yrkesutøvelse i offentlige tjenester. Utvalget vil ta initiativ til, og vedlikeholde, en dialog med bestillere om finansiering av kunnskapsoppsummeringer og hvordan disse kan bidra til å møte samfunnets kunnskapsbehov. I tillegg skal underutvalget arbeide for styrket etterspørsel og bestillerkompetanse.

Underutvalget for *metode- og teknologiutvikling* har som formål å identifisere og dele metoder for utarbeidelse, oppdatering og formidling av systematiske kunnskapsoppsummeringer. Underutvalget skal videre stimulere og medvirke til forbedring av eksisterende, samt fremme

utviklingen av nye, metoder og teknologi for utarbeidelse, oppdatering og formidling av systematiske kunnskapsoppsummeringer.

Underutvalget for *kompetanse- og kapasitetsbygging* skal arbeide for å styrke kompetansen til å utarbeide kunnskapsoppsummeringer og å øke forståelsen for betydningen og relevansen av slike oppsummeringer for kunnskapsbasert praksis, politikk, forvaltning og forskning. Dette inkluderer hele bredden og mangfoldet av ulike typer kunnskapsoppsummeringer. Underutvalget vil kartlegge organisasjoner som tilbyr opplæring, kurs og lignende, samt formidle disse mulighetene for å heve kompetanse bredt ut til allmennheten. Videre vil underutvalget identifisere behov for kompetanseutvikling blant NORNESK sine medlemmer og andre samfunnsaktører. Med utgangspunkt i dette vil utvalget også være en pådriver for, og oppfordre til, utvikling av kurs som kan møte identifiserte behov.

En felles forståelse på veien mot et felles mål

Flere ulike begreper benyttes om det å oppsummere eksisterende forskning og kunnskap, inkludert systematisk kunnskapsoppsummering, forskningsoppsummering, kunnskapsoversikt, forskningsoversikt og kunnskapssyntese. På engelsk brukes gjerne begrepene «systematic review», «evidence synthesis» og «knowledge synthesis». Alle disse begrepene overlapper i stor grad og kan betraktes som synonymer. Det er imidlertid viktig å være oppmerksom på at ikke alle kunnskapsoppsummeringer er *systematiske*, og heller ikke like pålitelige. NORNESK har valgt å benytte seg av begrepet *systematiske kunnskapsoppsummeringer*.

Med utgangspunkt i definisjonen gitt av Lund et al. (2016) legger NORNESK følgende definisjon av systematiske kunnskapsopp-summeringer til grunn for sitt arbeid: *«En systematisk kunnskapsoppsummering er en forhåndsplanlagt sammenstilling av eksisterende forskning som er utarbeidet på en systematisk og transparent måte ved hjelp av anerkjente vitenskapelige metoder og kriterier. Ingen studier bør bevisst ekskluderes uten at det gis en begrunnelse, og resultatene fra samtlige av de inkluderte studiene skal kunne rettferdiggjøre kunnskapsoppsummeringens konklusjon.»* NORNESK presiserer at begrepet systematiske kunnskapsoppsummeringer, slik det benyttes i dette dokumentet, omfatter både prosessen med å oppsummere eksisterende forskning og det konkrete sluttproduktet som produseres gjennom sammenstilling av forskning.

Systematiske kunnskapsoppsummeringer innebærer i denne sammenheng at man bruker vitenskapelige, systematiske, forhåndsdefinerte og transparente metoder for å innhente, kritisk vurdere og sammenfatte forskningsresultater fra eksisterende studier. Dermed skal det være mulig å etterprøve en konklusjon som fremkommer i en systematisk kunnskapsoppsummering (Aromataris & Pearson 2014). Det finnes en rekke varianter av systematiske kunnskapsoppsummeringer som alle kjennetegnes av de overnevnte kriteriene (Grant & Booth 2009; Littell 2018; Tricco et al. 2011). Noen eksempler på slike er scoping review, rapid review, systematic review, qualitative evidence synthesis og overview of reviews. Hensikten med samtlige av de overnevnte variantene er å fremskaffe en helhetlig oversikt over den beste, tilgjengelige kunnskapen knyttet til et konkret spørsmål.

Grunnlaget for de systematiske og eksplisitte metodene som benyttes følger internasjonale standarder for hvordan systematiske kunnskapsoppsummeringer skal utarbeides. Cochrane, Campbell Collaboration, EPPI-Centre, Evidence-Synthesis International (ESI) og JBI Collaboration er alle sentrale organisasjoner i utviklingen av metodikk og standarder for utarbeidelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer. Selv om de overnevnte organisasjonenes

metodikk varierer noe, er hovedtrekkene allikevel de samme. Det er disse metodiske standardene og hovedtrekkene som også NORNESK forholder seg til.

Systematiske kunnskapsoppsummeringers berettigelse og funksjon

Anerkjennelsen av behovet for forskning har bare økt gjennom de siste 4-500 årene. I dag står vi imidlertid i en situasjon hverken Galileo Galilei (1564-1642) eller Isaac Newton (1642-1727) hadde fantasi til å forestille seg. Mengden ny forskning som produseres er så stor at det er menneskelig umulig å lese, følge med på eller kjenne til all forskning innen selv én forskers eget fagfelt. All forskningen som frembringes i vårt kunnskaps- og informasjonssamfunn viser et konkret behov for kunnskapsoppsummeringer. Dette fordi den eneste kjente vitenskapelige metoden som i dag kan imøtegå en slik utfordring er nettopp den som benyttes for utarbeidelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer. Å sammenstille forskning i form av systematiske kunnskapsoppsummeringer anses derfor som en fundamental vitenskapelig aktivitet (Mulrow 1994). Systematiske kunnskapsoppsummeringer regnes også for å være en kjernekomponent i kunnskapsøkosystemet (Gough et al. 2019), noe vi kommer tilbake til i neste delkapittel.

Den digitale revolusjonen gjennom de siste 20-30 årene har gitt nye muligheter for å utarbeide systematiske kunnskapsoppsummeringer. Før 1990 fantes det få reelle systematiske kunnskapsoppsummeringer fordi begrenset tilgang til elektroniske databaser og dårlig utviklet søketeknologi gjorde sammenstilling av forskning til en svært omfattende prosess. Tidlige kunnskapsoppsummeringer var derfor ofte usystematiske litteraturstudier som i stor grad var basert på eksperters oppfatninger og bruk av mindre transparente tilnærminger. Dessverre var konklusjonene av disse ofte mer villedende enn veiledende (Antman et al. 1992; Cipriani & Geddes 2003). I dagens Norge er ikke dette lenger en unnskyldning ettersom vårt samfunn kjennetegnes av full digital modenhet. Vi har beveget oss fra digital revolusjon til digital transformasjon, noe som gjør at ulike aktører kan løse sine samfunnsoppdrag på nye måter, og med andre midler og metoder.

I tillegg fremheves bruk av kunnskapsbaserte tilnærminger stadig på nasjonalpolitisk nivå, og det er en forventning om at ulike sektorer og samfunnsaktører skal forholde seg aktivt til og anvende ulike typer kunnskap, inkludert den vitenskapelige kunnskapen (NOU 2009:12; NOU 2019:26). Kunnskapsbasert tilnærming handler om å ta godt funderte beslutninger. Dette innebærer blant annet effektiv bruk av ressurser, at vi skal unngå å gjøre skade, samt at vi skal optimalisere positive implikasjoner av beslutninger som tas og tiltak som iverksettes (Brownson et al. 2009).

Av lovverket kommer det blant annet frem at folkehelsearbeidet og planlegging på kommunalt og regionalt nivå skal være kunnskapsbasert (Folkehelseloven, 2012; Plan- og bygningsloven, 2008). I folkehelsemeldingen fra 2019 uttrykker regjeringen et ønske om å videreutvikle et kunnskapsbasert folkehelsearbeid gjennom styrket samarbeid mellom forskning og forvaltning på ulike nivå. Videre fremheves det at kompetanse i kunnskapshåndtering blir stadig mer nødvendig. Dette innebærer å ha oversikt over relevante kunnskapskilder, erfaring i å søke etter relevant kunnskap og evne til kritisk å vurdere kunnskapen (Helse- og omsorgsdepartementet 2019). Lignende aspekter løftes også frem i den nye forskriften om felles rammeplan for helse- og sosialfagutdanninger. Her står det spesifikt at kandidater som har fullført en slik utdannelse skal kunne tilegne seg ny kunnskap og foreta faglige vurderinger, avgjørelser og

handlinger i tråd med kunnskapsbasert praksis, herunder bruk av systematiske kunnskapsoppsummeringer (Kunnskapsdepartementet, 2017). Alt dette viser at metoder for utarbeidelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer og anvendelsen av slike har en helt sentral plass i det norske kunnskapssamfunnet. Dette fører oss videre til de systematiske kunnskapsoppsummeringenes betydning for kunnskapsøkosystemet.

Sammenstilling av forskningskunnskap er avgjørende for kunnskapsøkosystemet

Forskning produseres ikke i et vakuum. Produksjon av ny kunnskap er tett knyttet til uttalte behov, etterspørsel og ikke minst anvendelse av forskningen. Dette forholdet kan beskrives som et økosystem for kunnskap, der det er et komplekst samspill mellom produksjon av ny kunnskap og bruk av denne nye kunnskapen. På engelsk benyttes begrepet «evidence ecosystems» for å beskrive dette samspillet (Gough et al. 2019). For å kunne utnytte potensialet som ligger i vitenskapelig frembrakt kunnskap må forskning produseres, utføres godt nok, sammenstilles og være relevant for sluttbrukerne. Gode prosesser for å identifisere kunnskapshull og prioritering av forskning er også viktige trinn. Oppnår man dette har man et effektivt økosystem (Gough et al. 2020).

Utvikling og implementering av målrettede tiltak og effektiv politikk avhenger i så måte av et funksjonelt økosystem for kunnskap. Dette innebærer at det må være et gjensidig samspill mellom kunnskapsgenerering, sammenstilling av forskning, kunnskapsoverføring og avslutningsvis kunnskapsanvendelse (Cartabellotta & Tilson 2019). Gode prosesser for å håndtere mengden informasjon, samt effektivt innlemme eksisterende kunnskap i praksis, forskning, utdanning og beslutningsprosesser, trenger vi ulike typer systematiske kunnskapsoppsummeringer. Å forene et mangfold av studier til en helhet representerer den sentrale forbindelsen mellom forskning og kunnskapsbasert tilnærminger i praksis, forskning, utdanning og politikkutforming. Samtidig representerer slike kunnskapsoppsummeringer et intermediært steg mellom fortid og fremtid, der den kunnskapen vi allerede har danner et fundament for vår søken etter ny kunnskap (Cartabellotta & Tilson 2019; Light & Pillemer 1984; Mulrow 1994).

Kort oppsummert vil et funksjonelt økosystem for kunnskap innebære at produksjon og sammenstilling av forskning opprettholdes slik at den beste tilgjengelige kunnskapen kontinuerlig overføres til sluttbrukerne som derigjennom kan ta kunnskapsbaserte beslutninger. Mangfoldet av systematiske kunnskapsoppsummeringer som finnes har dermed også en sentral plass i et slikt funksjonelt økosystem for kunnskap.

Kritikk rettet mot systematiske kunnskapsoppsummeringer

Så langt har dette dokumentet formidlet verdien som nettverket ser ved å utarbeide og anvende systematiske kunnskapsoppsummeringer. Samtidig bør det nevnes at disse oppsummeringene også er gjenstand for kritikk. Før NORNESK sine prinsipper presenteres i detalj er det derfor nødvendig å reflektere rundt denne kritikken, slik at nettverkets arbeid kan forstås i lys av dette.

Innen medisin og helsefag har systematiske kunnskapsoppsummeringer stått sentralt i i flere tiår. Mange fagområder har imidlertid andre tradisjoner for å oppsummere forskning, og kjennskap til systematiske kunnskapsoppsummeringer, slik de defineres i dette dokumentet, er

derfor mindre. Mange forbinder slike oppsummeringer med randomiserte kontrollerte (RCT) studier og strikt bruk av kvantitativ metodikk og meta-analyser som besvarer effektspørsmål. Det er en utbredt misforståelse at systematiske kunnskapsoppsummeringer anser evidens for å være synonymt med sannhet og kvantitative tilnærminger (Cohen et al. 2004; Malterud et al. 2016; Straus & McAlister 2000). Denne misforståelsen har igjen på sin side medført kritikk som går på at systematiske kunnskapsoppsummeringer ignorerer kontekst, lokale forhold, brukerperspektivet og erfaringskunnskap. I tillegg påpeker kritikere at konklusjonene som fremkommer gjennom systematiske kunnskapsoppsummeringer ofte preges av forbehold, noe som svekker grunnlaget for anvendelse i kunnskapsbasert praksis og politikkutforming (Straus & McAlister 2000).

Innen kunnskapsbasert praksis, både i Norge og internasjonalt i dag, understrekes det at forskningskunnskapen, herunder systematiske kunnskapsoppsummeringer, ikke er tilstrekkelig for å ta beslutninger. Heller ikke RCTer og oppsummeringer som vurderer og syntetiserer slike studier utgjør det totale kunnskapsgrunnlaget alene (Brownson et al. 2009; Guyatt et al. 2004). NORNESK støtter seg til at integrering av kunnskap fra forskning, erfaringskunnskap og brukerperspektivet er nødvendig for kunnskapsbaserte beslutninger. Dette fordi det kreves svar på mange spørsmål for å endre rådende praksis. Det poengteres også at kunnskapsbasert praksis ikke dikteres av funn fra én enkelt oppsummering. I beslutningsprosesser må det dras veksler på flere kunnskapskilder, men systematiske kunnskapsoppsummeringer bør her være representert og spille en sentral rolle.

Det er derfor av stor betydning at ulike typer kunnskapsoppsummeringer kan besvare varierte problemstillinger, både spørsmål om effekt, erfaringer og opplevelser, men også mer generelle spørsmål om hva som finnes av forskning innen et gitt tema. For å imøtekomme den overnevnte kritikken er det sentralt at systematikk og transparens vektlegges i alle ledd, fra planlegging til utarbeidelse og anvendelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer. Dette til tross for at vi per i dag ikke har et 'belønningssystem' som anerkjenner det arbeidet som legges ned for å sikre transparens (for eksempel gis det ikke publiseringspoeng for prosjektplaner). Alle systematiske kunnskapsoppsummeringer følger vitenskapelig praksis for sammenstilling av forskning, og en kan derfor stille spørsmål om hva som vil være alternativet. Skal det være usystematiske oppsummeringer eller ingen oppsummeringer i det hele tatt?

Nettverkets prinsipper

Basert på det som har blitt understreket så langt i dette grunnlagsdokumentet er systematiske kunnskapsoppsummeringer, og deres betydning for produksjon og anvendelse av vitenskapelig kunnskap, helt sentrale for NORNESK sine mål og visjoner. Nettverket har derfor satt opp et sett med prinsipper som skal ligge til grunn for vårt videre arbeid. De konkrete prinsippene som nevnes under tar utgangspunkt i de ni prinsippene som Evidence Synthesis International (ESI) har utviklet (Gough et al. 2020). ESI er et nytt nettverk som består av en lang rekke internasjonale organisasjoner, nettverk og grupper som alle arbeider med å produsere, oppdatere, publisere og fremme bruk av systematiske kunnskapsoppsummeringer (Gough et al. 2020). Vi har valgt ut og bearbeidet de prinsippene vi anser som mest relevante for NORNESK og den norske konteksten.

NORNESK mener spesifikt at systematiske kunnskapsoppsummeringer er viktige for (a) kunnskapsbaserte tilnærminger og fagutøvelse, (b) forskning, (c) utdanning, (d) politiske beslutninger og (e) utvikling og innovasjon etter følgende prinsipper:

1. Systematiske kunnskapsoppsummeringer er grunnleggende byggesteiner og underbyggende kunnskapskilder.

Systematiske kunnskapsoppsummeringer som sammenstiller og tolker resultater fra primær-/enkeltstudier ved hjelp av eksplisitte, formaliserte og transparente metoder må anerkjennes på lik linje med andre vitenskapelige tilnærminger fordi de er grunnleggende byggesteiner og underbyggende kunnskapsenheter. I dette ligger det at slike oppsummeringer er helt essensielle for å kunne identifisere kunnskapshull, og på den måten vise vei for ny forskning. Kunnskap fra systematiske kunnskapsoppsummeringer bør ligge til grunn og benyttes for å bygge et sterkt rasjonale for, samt informere, produksjon av ny forskningskunnskap. Dette inkluderer å gi svar på hvorvidt et gitt forskningsspørsmål er nødvendig, for å informere design av nye studier, samt å sette nye resultater i kontekst av eksisterende viten.

2. Systematiske kunnskapsoppsummeringer er avgjørende for kunnskapsbaserte tilnærminger og kunnskapsbasert fagutøvelse.

Å utarbeide systematiske kunnskapsoppsummeringer er grunnleggende og avgjørende for å kunne identifisere hva vi vet, og hva vi ikke vet, fra eksisterende forskning. Kun derigjennom kan vi transparent og aktivt bruke vitenskapelig kunnskap til å ta velinformerte beslutninger. Systematiske kunnskapsoppsummeringer er derfor fundamentale både for kunnskapsbaserte tilnærminger på individ-, gruppe- og samfunnsnivå og for å sikre at vi har et tilstrekkelig godt kunnskapsgrunnlag for de beslutninger som tas i våre roller som fagutøvere i ulike disipliner.

3. Systematiske kunnskapsoppsummeringer legger grunnlaget for en kunnskapsbasert politikkutforming.

Å ha en god oversikt over aktuell og relevant nasjonal og internasjonal forskning er viktig for forvaltningen som grunnlag for politikkutforming. Dette blir imidlertid stadig mer krevende i takt med at mengden forskning i Norge og resten av verden øker. Kunnskapsoppsummeringer kan gi beslutningstakere og planleggere informasjon om kunnskapsstatus på konkrete områder, inkludert hvilke tiltak som virker, hvordan de virker, hvor kostnadseffektive de er og hvilke eventuelle negative konsekvenser man må være oppmerksom på.

4. Brobyggende aktiviteter bidrar til å sikre transparent tolkning og anvendelse av funn fra systematiske kunnskapsoppsummeringer.

Brobyggende aktiviteter omfatter i denne sammenheng nøkkelaktiviteter som kan benyttes for å støtte en transparent tolkning og overføring av kunnskap til ulike interessenter/målgrupper, herunder beslutningstakere. Dette kan for eksempel innebære at sluttbrukere av en systematisk kunnskapsoppsummering involveres i utforming av forskningsspørsmål og hovedfunnene formidles med et språk og på en form som gjør det forståelig. Å rette søkelyset mot sluttbruker er helt nødvendig for å sikre transparent tolkning og anvendelse av funn fra systematiske kunnskapsoppsummeringer (Grimshaw et al. 2012).

5. **Tolkning og anvendelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer i både faglige og politiske beslutningsprosesser involverer også bruk av annen kunnskap og informasjon utover den forskningsbaserte kunnskapen.**

Systematiske kunnskapsoppsummeringer informerer vurderinger som gjøres i forbindelse med beslutningsprosesser, men de avgjør ikke automatisk og alene de beslutningene som tas. Beslutninger er gjerne informert av forskningskunnskap i kombinasjon med andre faktorer slik som politiske prioriteringer, tilgjengelige ressurser, kontekst, lokale forhold, brukernes eller borgernes kunnskap, erfaringskunnskap og taus kunnskap.

6. **Bedre kjennskap til og økt kompetanse om systematiske kunnskapsoppsummeringer og metoder for utarbeidelsen av slike er nødvendig blant ulike samfunnsaktører.**

For å fremme anvendelsen av systematiske kunnskapsoppsummeringer som grunnleggende byggesteiner og underbyggende kunnskapskilder for forskning, utdanning, praksis, utvikling og innovasjon, samt politikkutforming er det behov for å øke kjennskapen til, etterspørselen etter og kompetansen om systematiske kunnskapsoppsummeringer i alle samfunnssektorer.

7. **Utvikling av eksisterende metodikk og nye innovative tilnærminger er vesentlig for en formålstjenlig produksjon og anvendelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer av høy kvalitet.**

Metodikk for utførelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer og prosesser for overføring og anvendelse av kunnskap fra slike oppsummeringer oppdateres stadig og er i rask utvikling. Dette krever kontinuerlig oppfølging, engasjement og involvering i ulike lærings- og utviklingsprosesser, slik at samfunnets behov for stadig ny kunnskap av høy kvalitet kan imøtekommes.

8. **NORNESK er et nettverk som kjennetegnes av åpenhet, inkludering og transparens**

Individer og organisasjoner som på ulike måter arbeider med kunnskapsoppsummeringer har ulike perspektiver, stiller ulike spørsmål, benytter forskjellige metoder og tolker ting på ulike måter. NORNESK skal være et åpent og inkluderende nettverk. Læring og erfaringsutveksling på tvers av fagfelt og vitenskapelige disipliner er viktig for å nå mål. Dette undergraver imidlertid ikke de metodiske kjernekriteriene for, og rasjonalet bak, utarbeidelse av systematiske kunnskapsoppsummeringer.

Sentrale mål og visjoner

Gitt de åtte overnevnte prinsippene som skal ligge til grunn for NORNESK sitt videre arbeid har nettverket følgende sentrale mål:

- Promotere systematiske kunnskapsoppsummeringer som en viktig kunnskapskilde i praksis, forskning, utdanning og politikkutforming.

- Promotere kunnskapsbaserte beslutninger på alle nivå i offentlig og privat sektor.
- Øke omfanget av verdifull forskning; dette innebærer at forskningen som produseres. er både relevant og nødvendig, og at samfunnets felles ressurser benyttes på en bærekraftig måte.
- Samle og presentere informasjon om kompetansebehov, kurs, aktiviteter, metoder og kunnskapsstatus vedrørende systematiske kunnskapsoppsummeringer.
- Medvirke til å utvikle valide og brukbare metoder for utarbeidelse, disseminering og oppdatering av systematiske kunnskapsoppsummeringer.

Nettverkets visjoner for systematiske kunnskapsoppsummeringers rolle i det norske samfunnet er at de skal være en integrert del av vår samfunnsvirksomhet og alltid anvendes som underbyggende kunnskapskilder i beslutningsprosesser på alle nivå og i alle sektorer. Derigjennom kan forskningspolitiske mål om kunnskapsbaserte tilnærminger og beslutninger realiseres, og i dette grunnlagsdokumentet har vi konkretisert prinsippene som ligger til grunn for hvordan dette skal oppnås.

Kort om utvikling av grunnlagsdokumentet og bidragsytere

Grunnlagsdokumentet har blitt utarbeidet av en arbeidsgruppe fra styret i NORNESK. Et utkast til grunnlagsdokument var oppe som en sak på det åpne årsmøtet i oktober 2020. Dokumentet ble deretter revidert på bakgrunn av innkomne innspill. Revidert versjon ble sent ut som et vedlegg til innkallingen for årsmøte og konferanse i oktober 2021, der samtlige fikk mulighet til å tilslutte seg grunnlagsdokumentet og dets innhold.

Referanser

Antman, E. M., Lau, J., Kupelnick, B., Mosteller, F. & Chalmers, T. C. (1992). A comparison of results of meta-analyses of randomized control trials and recommendations of clinical experts. Treatments for myocardial infarction. *Jama*, 268 (2): 240-8.

Aromataris, E. & Pearson, A. (2014). The systematic review: an overview. *Am J Nurs*, 114 (3): 53-8.

Brownson, R. C., Fielding, J. E. & Maylahn, C. M. (2009). Evidence-Based Public Health: A Fundamental Concept for Public Health Practice. *Annual Review of Public Health*, 30 (1): 175-201.

Cartabellotta, A. & Tilson, J. K. (2019). The ecosystem of evidence cannot thrive without efficiency of knowledge generation, synthesis, and translation. *Journal of Clinical Epidemiology*, 110: 90-95.

Cipriani, A. & Geddes, J. (2003). Comparison of systematic and narrative reviews: the example of the atypical antipsychotics. *Epidemiologia e Psichiatria Sociale*, 12 (3): 146-153.

Cohen, A. M., Stavri, P. Z. & Hersh, W. R. (2004). A categorization and analysis of the criticisms of evidence-based medicine. *International journal of medical informatics*, 73 (1): 35-43.

Folkehelseloven. (2012). Lov om folkehelsearbeid (LOV-2011-06-24-29). [Online]. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29

Gough, D., Thomas, J. & Oliver, S. (2019). Clarifying differences between reviews within evidence ecosystems. *Systematic Reviews*, 8 (1): 170.

Gough, D., Davies, P., Jamtvedt, G., Langlois, E., Littell, J., Lotfi, T., Masset, E., Merlin, T., Pullin, A. S., Ritskes-Hoitinga, M., et al. (2020). Evidence Synthesis International (ESI): Position Statement. *Systematic Reviews*, 9 (1): 155.

Grant, M. J. & Booth, A. (2009). A typology of reviews: an analysis of 14 review types and associated methodologies. *Health Info Libr J*, 26 (2): 91-108.

Grimshaw, J. M., Eccles, M. P., Lavis, J. N., Hill, S. J. & Squires, J. E. (2012). Knowledge translation of research findings. *Implement Sci*, 7: 50.

Guyatt, G., Cook, D. & Haynes, B. (2004). *Evidence based medicine has come a long way*: British Medical Journal Publishing Group.

Helse- og omsorgsdepartementet. (2019). Meld. St. 19 (2018-2019). Folkehelsemeldinga - Gode liv i eit trygt samfunn. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.

Light, R. J. & Pillemer, D. B. (1984). *Summing up; the science of reviewing research*. Boston: Harvard University Press.

Littell, J. H. (2018). Conceptual and practical classification of research reviews and other evidence synthesis products. *Campbell Systematic Reviews*, 14 (1): 1-21.

Lund, H., Juhl, C. & Christensen, R. (2016). Systematic reviews and research waste. *The Lancet*, 387 (10014): 123-124.

Malterud, K., Bjelland, A. K. & Elvbakken, K. T. (2016). Evidence-based medicine–an appropriate tool for evidence-based health policy? A case study from Norway. *Health Research Policy and Systems*, 14 (1): 1-9.

Mulrow, C. D. (1994). Systematic Reviews: Rationale for systematic reviews. *BMJ*, 309 (6954): 597.

NOU 2009: 12. (2009). *Et ansvarlig politi – Åpenhet, kontroll og læring*. [Online]. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2009-12/id560793/

NOU 2019: 26. (2019). *Rusreform – fra straff til hjelp*. [Online]. Tilgjengelig fra: https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2019-26/id2683531/?ch=1

Plan- og bygningsloven (2008). Lov om planlegging og byggesaksbehandling (LOV-2008-06-27-71). [Online]. Tilgjengelig fra: https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71/*#&#x2a

Straus, S. E. & McAlister, F. A. (2000). Evidence-based medicine: a commentary on common criticisms. *Cmaj*, 163 (7): 837-841.

Tricco, A. C., Tetzlaff, J. & Moher, D. (2011). The art and science of knowledge synthesis. *Journal of Clinical Epidemiology*, 64 (1): 11-20.